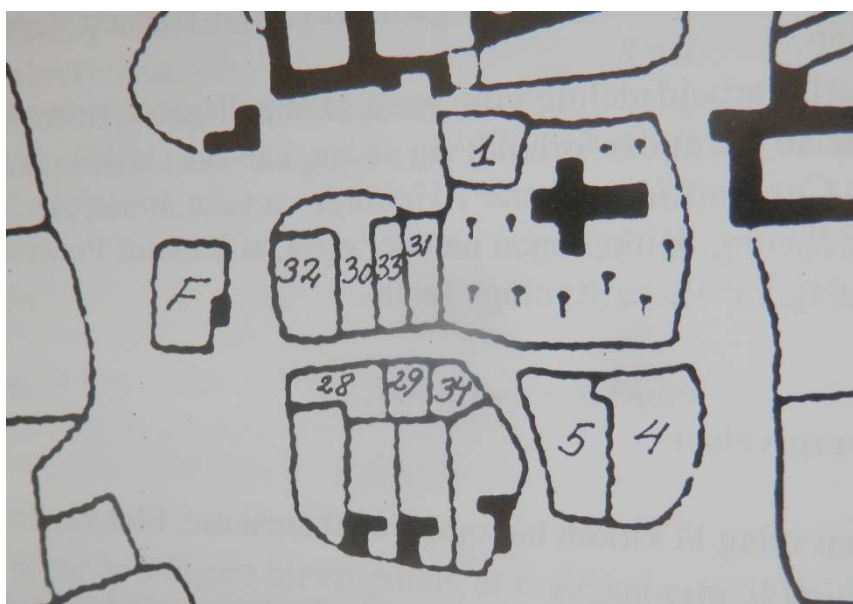

"Dybing's Minde" - en husmandshistorie

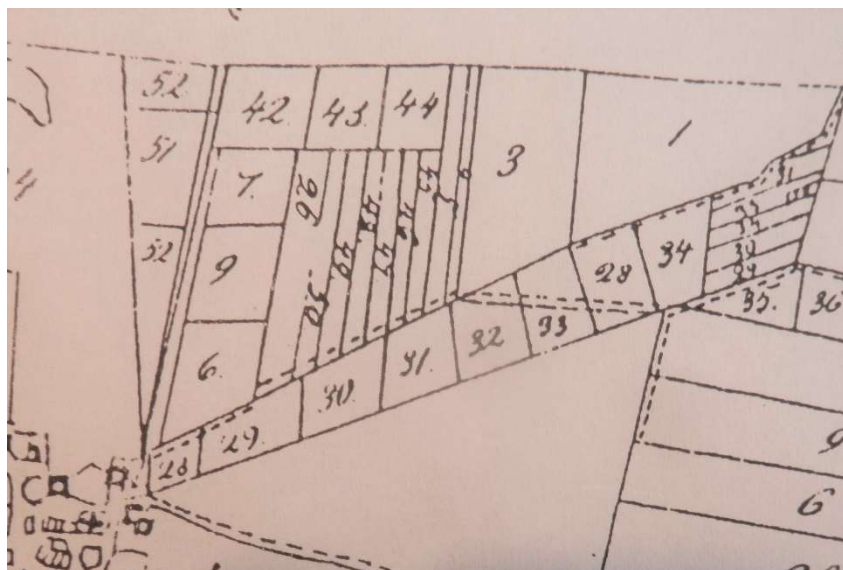
Præstens huse i Vindinge

Til præsteembedet i Vindinge hørte siden middelalderen en lille gård, "Anneksgården", med godt 4 tønder hartkorn. Den lå på det senere matrikelnummer 28 (i dag Ved Kirken 2 syd for Sognegården) og var bortfæstet til en bonde.

Kvarteret omkring kirken 1782 med de mange små husmandssteder. Nr. 1 er skolen (indtil 1857), F = fattighuset, 28 den lille præstegård, 29 – 34 er præstens huse, 4-5 er kirkens fæstehuse.

I det tætbeboede område vest og sydvest for kirken boede under præsteembedet desuden 6 jordløse husmænd, der levede af håndværk og dagleje hos gårdmændene. Ved udskiftningen af Vindinges jorder i 1783 blev præsteembedets jord delt mellem alle 7 matrikler med i gennemsnit godt 4 tdr. land til hver. Jorderne lå ud langs sydsiden af Østre Vindingevej, men tilsyneladende blev kun nr. 30 bebygget. Matr.nr. 28 indgik 1904 i det nye skoleområde, nr. 29 gik til skoleudvidelsen og Vindingehallen, og 31-34 blev dele af den nye "Østergaard". De ejes i dag for størstedelens vedkommende af Nymølle Stenindustri.

**Præstejordens
udskiftning 1783.**
Langs sydsiden af
Østre Vindingej
lå på stribet
matr.nr. 28-29-
30-31-32-33,
resten af 28 og
34. Længst ude
havde hver af dem
en smal udlod.

Matrikel nr. 30

1. Lars Pedersen og Kristine Jensdatter (1781 – 1812)

På matriklen nr. 30 boede under Danmarks første folketælling i 1787 husmand og væver Lars Pedersen på 28 år, hans kone, Kristine Jensdatter på 38 og deres børn, **Sidse** på 6 og Peder på 1 år. De var begge fra Vindinge og blevet gift i Vindinge kirke den 23. september 1781. Desuden havde de Lars Pedersens moster, Sidse Jensdatter på 67 år, og hans ugifte søster Karen Pedersdatter på 28 år boende. - Solide bønder havde som regel gode aftægtskontrakter og egne boliger at falde tilbage på. Men for småhusmændene var fattighuset det eneste alternativ til at klumpe sig sammen i de små huse.

Ved den næste folketælling i 1801 var Lars blevet 41, Kristine 50 og Sidse Larsdatter 19 år og pige hjemme. Den 14-årige Peder var væk og sandsynligvis tjenestedreng på en gård. Til gengæld havde de fået endnu en dreng, Niels, der nu var 13 år.

2. Ole Hansen, Sidse Larsdatter og Karen Pedersdatter 1812 - 1864

1812 blev **Sidse Larsdatter** gift med **Ole Hansen**. Som det var skik mødte anno 1811 den 17. december Ole Hansen og Lars Pedersen, begge husmænd i Vindinge sogn og by hos præsten og forlangte, at i kirkebogen skulle indføres, at ungkarl Ole Hansen og pigen Sidse Larsdatter, begge af Vindinge sogn og by, har forlovet sig sammen og agter at indtræde i

ægtestand, og at der er intet mod Guds eller kongens lov, som kan hindre denne ægteskabelige forbindelse. - Brylluppet stod den 8.3.1812.

Den 2.1.1814 døde Lars Pedersen. Omstændighederne er ukendte, men der har været en grund til, at skifteforvalter, justitsråd, herredsfoged Leigh skulle attestere dødsfaldet. Det ser ud som om Lars Pedersens datter, den 32-årige Sidse Larsdatter, fik lov at føre fæsteforholdet videre sammen med Ole Hansen. Hun var "væverske af profession" - som sin far - og kaldes "arvefæsterske på præstens mensalgods i Vindinge".

Den 27.11.1823 døde Sidse Larsdatter, 41 årgammel. Den 5.12.1824 blev den 42-årige enkemand og husmand på "mensalgodset" her i Vindinge, Ole Hansen, gift med den 27-årige **Karen Pedersdatter**, husmand Peder Madsens datter, "tjenende i København". Uden en "madmor" på stedet gik det bare ikke.

Ved den 3. folketælling i 1834 havde de foreløbig 3 børn, Peder på 13 - der står intet om, at han var af første ægteskab - Sidse på 8 og Hans på 5. Den 31.5.1832 mistede de lille Marie Olsdatter på kun 7 uger. Men den 19.12.1837 fik de igen en datter, en ny **Marie Olesdatter**, hvis faddere ved dåben i begyndelsen af 1838 var sognefoged Niels Pedersen på Merringgård og gårdmand Peder Hansen, Mørkegård (hvor nu præsteboligen ligger).

3. Peder Rasmussen og Marie Olesdatter (1864 – 1908)

Den 25. juli 1844 døde Ole Hansen, 62 år gammel. Hans 46-årige enke, Karen Pedersen giftede sig igen med husmand Niels Andersen, Vindinge, Han kunne som stedfar gifte Marie bort til ungkarl **Peder Rasmussen** fra Tranegilde i Vindinge kirke den 17.12.1864. Hun var 27 og han var 30, søn af husmand Rasmus Pedersen i Tranekilde og "tjener for tiden i Vindinge".

København tur-retur,

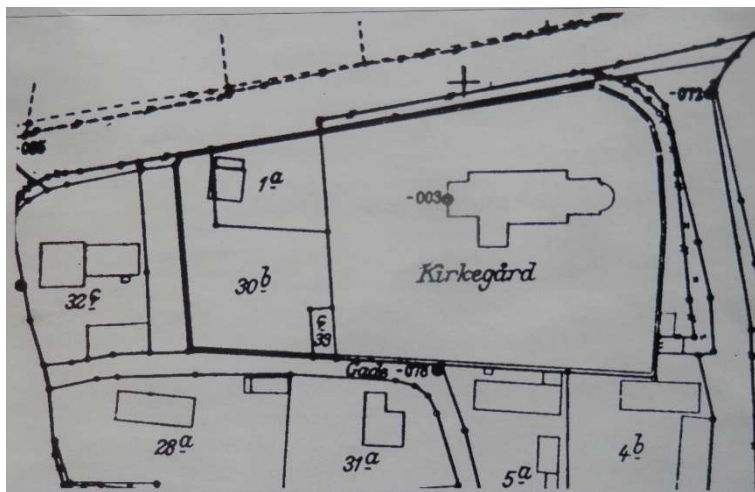
Som mange andre forsøgte de to lykken i København, hvor de den 28.8.1866 fik sønnen Henrik. Peder Rasmussen beholdt dog sin parcel i Vindinge, og ved Folketællingen 1880 finder man ham igen i sit hus i Vindinge: arbejdsmand Peder Rasmussen, 45 år med Marie Olsen, 42 år.

Sønnen **Henrik Rasmussen** blev foreløbig i København. Han blev gift med en pige fra Karlslunde, Ane Kirstine Hansen, født 9.10.1865, datter

af husmand Peder Hansen og Johanne, Karlslunde Mark. I 1889 flyttede de unge mennesker til Tune, hvor Henrik ernærede sig som træskomager. Her fødtes Anna **Alvilda** den 6.8.1890, **Olga** Johanne den 8.2.1892 og **Sofus** den 16.4.1894. Ved folketællingen 1906 var den 15-årige Alvilda fløjet fra reden. Men så skete der ting i Vindinge, som i 1908 fik familien til at flytte ”hjem”

Kirkegårdsudvidelsen

Med Vindinges stigende befolkningstal var kirkegården blevet for lille, og ændrede begravelsesskikke nødvendiggjorde opførelsen af et ligkapel eller ”lighus” ved kirken. Spørgsmålet blev rejst allerede i 1897 og ville medføre nedlæggelse af nogle af ”Præstens huse”, men først i 1908 var udvidelsen og kapellet en realitet.

Kirkegårdsudvidelsen 1908, muliggjort ved købet af Peder Rasmussens 30b og inddragelsen af den gamle skolegrund indtil 1857, derefter skolens gymnastikplads indtil indvielsen af den nye skole på Østre Vindingevej 1904).

Fra matr.nr. 31 udstykkedes 160 kvadratalen ($62\frac{1}{2} \text{ m}^2$) som matr.nr. 31b, som stiftsøvrigheden i 1899 købte af arvefæsteren for 350 kr. Fra matr.nr.33 udstykkedes 90 kvadratalen (35 m^2) samme år og købtes for 200 kr. Udvidelsesplanerne omfattede også inddragelse af den gamle skolegrund (matr.nr. 1), hvor kapellet senere blev anbragt – og køb af husmand **Peder Rasmussens** hus med have (matr.nr. 30). Men så dukkede ideen op om en helt ny ”anneks-kirkegård” fx på jord fra Stålmosegård. Det opgav man dog igen, og så var der grønt lys for køb af matr.nr. 30. Den 21. februar 1908 købte stiftsøvrigheden Peter Rasmussens 2130 kvadratalen ”med husplads og have” (831 m^2), udmatrikuleret som 30b, for 3700 kr. – Der havde været god tid til at planlægge, hvad der skulle ske på lodden uden for byen, og Henriks families hjemkomst samme år må have været en del af planen.

Fra 1908 eksisterede huset vest for kirken altså ikke længere, Den nuværende ejendom på lodden uden for byen, matr.nr. 30a, stammer iflg. BBR-registret fra 1917. Hvad familien Rasmussen boede i mellemtiden, ved vi ikke, men det må have været noget midlertidigt.

Matrikel nr. 30a

4. Henrik og Kirstine 1908 - 1932

Den 27.4.1908 skødede Peder Rasmussen den lille landbrugsejendom til sønnen **Henrik Rasmussen**, og her boede den 1.2.1911 den nye ejer, som nu levede af landbrug, hans kone "Ane f. Hansen", dvs. Kirstine og deres yngste barn og eneste dreng, Sofus. Gamle Peder Rasmussen på 76 var på aftægt hos sønnen sammen med sin kone, "Marie, f. Olsen".

Navnet Dybing fra 1915

Ramsø-Tune Herreders kontor meddelte den 18.9.1915, at Sofus Rasmussen fremtidigt måtte føre navnet Dybing efter Rasmussen. Meddelelsen er tilføjet i kirkebogen under Sofus' dåb 1894. Ikke desto mindre førte hele familien efter 1915 navnet Dybing. - Hvor det stammer fra er uvist. Ingen lokalitet i Danmark bærer det navn, men i det sydvestlige hjørne af Norge findes et Dybing. Både Alvilda og vist også Sofus har været i Norge, i så fald har Sofus været ganske ung deroppe, hvis ideen stammer derfra. "Rasmussen" blev herefter tit udeladt.

Et tidligt foto af ejendommen 30a, bygget af murersvend Sofus Dybing lige udenfor det jordstykke, hvor senere Vindingehallen blev bygget. Østre Vindingevej til højre går ind mod byen.

Året efter, ved folketællingen 1916 boede på 30a nu **Henrik Dybing**, landbruger, sønnen Sofus Dybing, murersvend, og konen Ane Kirstine Dybing. Peter og Marie var stadig på aftægt. Derudover havde de indkvarteret en soldat fra Tunestillingen, en 29-årig malersvend fra Rødvig. Og så må huset stort set have stået færdigt på det tidspunkt. For endnu en familie logerede på matriklen, landbrugs- og garveriarbejder Frederik Hansen og hans kone Anna Ingeborg Hansen med deres foreløbig 7 børn i alderen 2 – 13 år. Ifølge familietraditionen var det den unge murersvend Sofus, som byggede ejendommen med stuehus på 142 m², stald og lade og et udhus på 74 m². (se billedet). Til alt held var huset bygget som et 2-familieshus med 2 skorstene og 2 hovedindgange.

Den 19.2.1918 døde Peder Rasmussen, som altså nåede at opleve familiens nye residens – men ikke afslutningen af 1. Verdenskrig. Det gjorde til gengæld Marie, der så sent som 1925 boede hos sønnen som ”rentier”, dvs. levede af sin formue. Den 25.5.1926 døde hun på Amtssygehuset i Roskilde, 88 år gammel.

Indkomstforholdene 1916

Undtagelsesvis blev ved folketællingen 1916 noteret befolkningens skatteforhold. **Henrik Dybing** havde fra året før en indkomst fra sit landbrug på 800 kr. og en formue på 2500 kr. Hans skat til kommunen var på 16 kr. og til staten på 4,82. Gamle **Peder Rasmussens** indkomst var på 440 kr., formuen på 9000 kr. og hans skat til kommune og stat på 12,50 kr. og 5,85 kr. Den logerende, børnerige landbrugs- og garveriarbejder Frederik Hansen havde en indkomst på 800 kr., en formue på 3000 kr. og betalte kun skat til kommunen, 12,50 kr. Den 21-årige murersvend Sofus betalte ikke skat – men havde heller ikke stemmeret. Det havde til gengæld kvinderne i familien fået 1915.

Kirstine og Henrik Dybing siddende foran deres 3 voksne børn: den ældste Alvilda f. 1890, i midten den yngste Sofus (f. 1894), til højre Olga (f. 1892).

De unge

På det gamle foto ses Henrik og Kirstine med deres 3 børn, fra venstre **Alvilda**, den ældste, som blev smørrebrødsjomfru og arbejdede både i Skagen, Norge og København. Efter Kirstines død i 1929 kom hun hjem som ”husassistent” for faderen og broderen.

Kirstine og Henrik på gårdspladsen sammen med datteren Olga. Kirstine døde 28.2.1929.

Da Henrik o. 1932 giftede sig igen, flyttede hun ind i den bungalow, Sofus havde

bygget til hende på Tingvej 31 over for Lundbjerggård. Hun forblev ugift og var helt sin egen, røg store cigarer og cyklede hver uge til biblioteket i Roskilde for at låne nye bøger. - I midten den yngste, mureren **Sofus**, Gennem 1930erne byggede han flere huse i Vindinge, men efter en arbejdsulykke blev det arbejdet som parcellist, landbruger, der dominerede. - Og til højre **Olga**, der gjorde karriere som modist eller hattemagerske og blandt andet arbejdede for Illum. Hun ses på næste billede sammen med en veninde, iført fantasifulde ”creationer”. Hun blev gift med Henry Søgaard fra København, der i 1933 kaldes kontorist. Han var katolsk præst, havde været i Italien, hvor han overvejede at gå i kloster, indtil han forelskede sig i sin kusine Olga. De fik heller ingen børn.

***Olga** (til højre) med en veninde, iført storslåede hatte-creationer. Olga var hattemagerske eller modist og arbejdede bl.a. for Illum. Hun og hedes mand, Henry Søgaard, boede på Østerbro.*

***Bungalowen** (Tingvej 31),
som Sofus byggede, og Alvilda
boede i fra 1932, i dag
ombygget til ukendelighed.*

Den 28.2.1929 døde
Kirstine, 63 år gammel.
Ved folketællingen 1930
var Alvilda som nævnt

hjemme som ”husassistent” og holdt hus for faderen og broderen, der begge står anført som landbrugere. Men så giftede Henrik sig igen med Gunhild **Bolette**, født Jensen. Hun var født den 8.3.1880 som datter af 29-årige Margrethe Jørgensdatter og 26-årige Lars Jensen, begge på det tidspunkt ugifte tjenestefolk på enken Ane Larsdatters gård i Tjæreby.

5. Sofus og Agnes 1932 – 1947

Den 20. november 1932 blev Sofus i Roskilde Domkirke viet til **Agnes** Maria Martinsson fra Sverige, måske fra Jönköping Len i Småland, hun havde vist nok familie på de kanter. Hun var født den 21.1.1903 og hentet til Danmark for at arbejde for et flette-firma i Nordsjælland. Ejeren var svensker. Han foretrak svenske piger til flettearbejdet og hentede et par stykker til Danmark om året. De første år, mens Henrik endnu levede, boede de i en ejendom skråt over for faderens, der blev kaldt ”Høstens Gave”.

***”Høstens Gave”,
hvor Sofus og Agnes
boede de første år.***

Den 17. september 1933 blev **Erna** Sophie Kirstine Lindgren Dybing født på Amtssygehuset i Roskilde. Ved dåben bar moderen selv barnet, en af fadderne var Henry Søgaard, Olgas mand.

Den 15.8.1935 døde parcellist Henrik Rasmussen Dybing, 68 år gammel.

På Vindinge kirkegård er bevaret gravstenen for Henrik og Kirstine Dybing.

Den står i området med bevaringsværdige gravsten.

Allerede den 24.7. havde arvingerne fået registreret deres adkomst til matr.nr. 30a i Vindinge og 2c og 2d i Tjæreby, som må være bragt ind i familien med Bolette. I registret står hun foran de 3 søskende, Alvilda. Olga og Sofus i aldersrækkefølge som enke, rentier **Gunhild Bolette Dyving**, f. Jensen. I folketællingen 1940 står hun opført hos familien i Vindinge, men er overstreget og anført med adressen Klintevej 21 Roskilde. Den 15.10.1935 Udstedte de 4 arvinger "arveudlægsskøde" på matrikel 30a til murermeister Sofus Rasmussen Dybing.

*Erna (f. 1933) med sin mor og far
(Agnes og Sofus) og hunden Scot*

*1938, venindebesøg fra
Sverige, hygge på
gårdspladsen. Til højre
Agnes med Olga*

Præstens huse havde hver en smal, lille udlod helt ude, hvor Østre Vindingevej drejer mod nord. Dybing dyrkede roer på sin, og vejen derud gik ad grusvejen over for Østergård forbi det tidligere fodermesterhus, den gamle "kirkesti" mod Reerslev, som også konfirmanderne benyttede, når de skulle "til præst" i Reerslev præstegård. Dybings landbrug var baseret på de 6 tdr. land og en besætning på 1 hest, 1 ko og et par kalve, et par fedesvin og en masse fjerkræ. Der var en høj grad af selvforsyning, og salg af gæs, ænder, høns, kyllinger, æg, grøntsager, kirsebær og æbler - og murerarbejdet - gav til resten. - Hesten hed Klaus, det husker Kartoffel-Axel Nielsen, måske fordi han engang indfangede den, da den blev bange for en traktor og løb løbsk.

Den 18.11.1939 blev Elna **Birgit** Lindgren Dybing født. Ved dåben den - 21.1.1940 bar Agnes igen selv dåbsbarnet, ”faster Olga” Søgaard, født Dybing, var en af fadderne, en anden var marmorsliber Niels Arne Lorgahn fra Värnamo i Jönköping Len, vel en slægtning til Agnes.

Agnes med sine piger Erna og Birgit på trappestenen

Erna 11 år og Birgit 5 år.

Birgit, som har forsynet os med billeder til artiklen, kan godt huske krigen og besættelsen, men ikke en episode 4 dage efter hendes 5-års fødselsdag, hvor de om aftenen den 22. november

1944 fik et kort besøg af en allieret flyver. Hun har nok været lagt i seng. Flyveren var landet med sin faldskærm på marken sydvest for Signe og Peder Kristensens ejendom længere ude ad Østre Vindingevej. Han efterlod sin faldskærm på marken og søgte tilflugt på ejendommen, hvor Kristensen sendte ham videre mod Vindinge. Han havnede da naturligt ved Dybing's hus, hvor han søgte hjælp. Her blev man noget bestyrtet og ekspederede den stakkels flyver over på den anden side af vejen (til Østre Vindingevej 196), hvor aftægtsmand Jens Peter Jensen samme aften

fejrede sin kone Frederikkens 75-års fødselsdag. Blandt gæsterne her var den engelskkyndige lærer Nielsen, som kunne hjælpe flyveren videre til folk, der kunne hjælpe ham ud af landet.

Ejendommen set fra syd.
Huset på den anden side af vejen tilhørte aftægtsmand Jens Peter Jensen, som den 22. november 1944 fejrede sin kones 75-års fødselsdag og fik besøg af en allieret flyver.

Birgit havde mange legekammerater fra de nærliggende husmandssteder og fortæller, at husmandsfamilierne ikke sådan kunne mænge sig med gårdmandsfamilierne, der regnede sig for meget finere end dem.

Den 26.5.1947 døde Sofus, kun 53 år gammel og efterlod ejendommen til sin ”efterlevende hustru Agnes Maria Martinsson”, der da var 44 år.

1951. Besøg af Erna og hendes mand Mogens fra Østerbro,
Her Erna med græskar.

Til venstre Erna med hesten Klaus, som Agnes beholdt efter Sofus' død, Heunder Mogens højt til hest. Bemærk hesteriven til højre – og prøv at tælle kattene, som styrter ud af stalddøren.

***Birgit** foran vestgavlen.*

Agnes Dybing 1947-60

Agnes drev ejendommen videre med hovedvægt på opdræt af fjerkræ, kyllinger, høns, gæs og ænder – og salg af æg til en fast aftager. Et foto viser hende med sin store fjerkræflok.

Agnes med sine fjerkræflokke.

I 1908 havde proprietær Nielsen på Vindingegård udstykket det meste af sine 154 tdr. land ”fortrinlige jorder” bl.a. til statshusmandsbrug. Og I 1953 solgte Vagn Petersen på Vindingegård sine resterende 44 tønder land til Statens jordlovsudvalg, som udstykkede dem til de husmænd, der i 1908 havde fået for lidt jord til at kunne forsørge en familie. Agnes fik her mulighed for at forøge gårdens areal på 6 tdr. land, med parcel 26ac på knap 4 tdr. land. Hun fik skøde på parcellen den 21.12. 1957, og den var indtil 1961 ”tillægsparcel” til nr. 30a.

Ejendommen i tæt bevoksning

Den 5.6.1960 solgte Agnes ejendommen og flyttede til Glim. Køberen var Allan Jensen, som den 17.10.1961 videresolgte til Henry Sørensen.

Agnes blev i 1993 begravet på Vindinge kirkegård i familiens gravsted. Gravstenen står nu blandt bevaringsværdige sten på Vindinge kirkegård.

I 1995 købte Brigitte Johnsen med familie matr.nr. 30a af Anne Ebbesen, der havde mistet sin mand, Ole Jørn Ebbesen – mange husker nok ”Ole Jørns pølsebod”. Pølseboden fik hun lov at tage med, de nye ejere var flyttet til Vindinge for at kunne dyrke deres interesse for islandske heste. Hestene havde de i 20 år på de 11.260 m² eller lige godt 2 tønder land, som parcellen omfatter i dag. Huset, som i generationer har været kendt som ”Dybings Hus”, vil nu af ejerne blive omdøbt til ”Dybings Minde”

Østre Vindingevej 219 i dag (november 2020)

November 2020.

Helge Land Hansen, Vindinge Lokalhistoriske Forening, med venlig hjælp fra Birgit (Dybing) Eskildsen, Lejre, og Brigitte Johnen og Pia Jakobsen, Vindinge.